

DEBATTMATCHEN

Lärarhandledning

I övningen Debattmatchen får eleverna möjlighet att fördjupa sig inom ett avgränsat område som rör yttrandefrihet. De får träna sig i argumentationsteknik, hur man förmedlar tankar och åsikter inför en grupp och hur man på ett strukturerat sätt kan framföra ett budskap.

Övningen har en tydlig koppling till läroplanen, eftersom eleverna får beröra ämnen ur såväl ett etiskt som ett internationellt perspektiv.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Dela in klassen i sex grupper (eller fyra beroende på klassens storlek). Grupperna ska möta varandra i en debatt. Grupp ett ska möta grupp två, grupp tre ska möta grupp fyra och grupp fem ska möta grupp sex.

Varje grupp får en förutbestämd åsikt som de måste argumentera för, oavsett vad de själva egentligen tycker. De ska förbereda ett anförande och gärna göra research till talet. Huvudanförandet får vara max fem minuter långt.

DEBATTÄMNE

1. Sverige och Kina

Gui Minhai är en bokförläggare som har skrivit flera kritiska böcker om kinesisk politik. Efter massakern på Himmelska fridens torg flydde Gui Minhai till Sverige, fick svenskt medborgarskap och började arbeta på Göteborgs Universitet. Men 2015 greps han i Thailand och fördes till Kina där han fängslades. Han släpptes i oktober 2018, men fick inte lämna landet. Den 20 januari 2018 greps Gui Minhai igen, mitt framför ögonen på svenska diplomater.

Kina är en enpartistat, med en regim som inte respekterar yttrandefriheten och där de som är kritiska mot regimen riskerar att gripas och fängslas.

Den svenska regeringen har framfört kritik mot fängslandet av Gui Minhai, men har samtidigt fått en hel del kritik för att inte varit tillräckligt skarp i sin kritik gentemot Kina. Frågan är: Vad borde svenska regeringen göra?

- **Lag 1** anser att svenska regeringen borde markera tydligt och bryta de diplomatiska förbindelserna helt med Kina.
- **Lag 2** anser att svenska regeringen bör undvika att reta upp Kina och slå vakt om goda relationer med dess regering.

2. Hatet och friheten

Den 30 september 2017, i samband med Bok- och biblioteksmässan, demonstrerade den nazistiska organisationen Nordiska motståndsrörelsen (NMR) i Göteborg. Men det var inte bara Bok- och biblioteksmässa den 30 september, utan även den judiska högtiden Jom Kipur inföll denna dag.

Yttrandefrihet – att få demonstrera och uttrycka sina åsikter – är viktiga delar i ett demokratiskt samhälle. Men var det rätt att låta nazister demonstrera den här dagen? Eller borde det kanske till och med vara helt förbjudet för den här typen av organisationer att demonstrera?

- **Grupp 1** anser att nazistiska partier och rörelser inte ska tillåtas anordna demonstrationer i Sverige.
- **Grupp 2** anser att alla partier och organisationer ska få göra det – oavsett deras värderingar.

3. Rädslan och friheten

De senaste åren har flera europeiska länder skakats av fruktansvärda terrorattentat och för att försöka förhindra framtida attentat har många regeringar infört nya lagar. I flera länder har t ex övervakning av medborgarna blivit mer omfattande och polisen har fått större befogenheter.

Vissa lagförändringar har också handlat om yttrandefriheten. I t ex Frankrike är det sedan flera år tillbaka förbjudet att "försvara terrorism". Hundratals personer har åtalats för detta brott under de senaste åren. Och en del har dömts till långåriga fängelsestraff. I Sverige finns inget sådant förbud. Men borde det finnas?

- **Grupp 5** vill att Sverige inför ett förbud mot att i uttrycka sitt stöd eller gillande för terrorism eller terrorstämplade organisationer.
- **Grupp 6** vill inte att Sverige inför ett sådant förbud.

DEBATTREGLER

Försök möblera klassrummet så att två grupper åt gången kan möta varandra i en debatt. De andra i klassen agerar publik i väntan på sin tur. Låt först grupp ett och två möta varandra, sedan grupp tre och fyra och till sist grupp fem och sex.

Varje debatt inleds med att grupperna håller varsitt huvudanförande på max fem minuter och därefter följer friare replikskiften. Efter varje avslutad debatt kan det vara lämpligt att gemensamt med resten av klassen lyfta fram exempel på olika argument som använts i debatten och analysera dem tillsammans. Sammanställ gärna argumentationen på tavlan.

Är det en tävling kan en "jury" bedöma debatten och utse en vinnare, eller så kan publiken göra det.

AVSLUTNING

Debatten är ett sätt att gemensamt träna argumentationsteknik. För att övningen ska ge underlag för bedömning av elevens färdigheter att framställa en argumenterande text kan det vara bra om de får göra en individuell skrivuppgift. Som en lämplig avslutning på debattövningen kan man därför låta eleverna skriva egna debattartiklar där de fritt får välja ståndpunkt i de olika frågorna.

KOPPLING TILL STYRDOKUMENT

Läroplanen för gymnasieskolan – skolans värdegrund och uppgifter

- "Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna"
- "Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana."
- "Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i utbildningen. Därför ska undervisningen i olika ämnen behandla detta perspektiv och ge en grund för och främja elevernas förmåga till personliga ställningstaganden"

Samhällskunskap 2

- "Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor."
- "Tematisk fördjupning i samhällsfrågor."

Svenska 2

- "Muntlig framställning av utredande och argumenterande slag i och inför grupp. Användning av presentationstekniska hjälpmedel som stöd i muntlig framställning."